

CONTEXTUALIZAREA REVELAȚIE SAU INOVAȚIE

Eduard Constantinescu

CONTEXTUALIZAREA REVELAȚIE SAU INOVAȚIE

Studiu pentru o „nouă” abordare a
evanghelizării mondiale

EDITURA UNIVERSITARĂ
București

Coperta: Angelica Mălăescu (Badea)

Copyright © 2010
Editura Universitară
Director: Vasile Muscalu
B-dul Nicolae Bălcescu 27-33,
sect. 1, București.
Tel./Fax. (021) 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro.
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

EDITURĂ RECUNOSCUTĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL
CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR
(C.N.C.S.I.S.)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CONSTANTINESCU, EDUARD

Contextualizarea, revelație sau inovație : studiu pentru o
“nouă” abordare a evanghelizării mondiale / Eduard Constantinescu. -
București : Editura Universitară, 2010

Bibliogr.

ISBN 978-973-749-873-1

2

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate Editurii Universitare.

Distribuție: tel/fax: (021) 315.32.47
(021) 319.67.27
comenzi@editurauniversitara.ro

ISBN 978-973-749-873-1

PREFAȚĂ

Am avut onoarea să vorbesc cu mulți oameni sinceri în România despre misiunea transculturală. Din discuțiile avute a rezultat că unii creștini - și chiar unii dintre liderii de biserici – sunt destul de neinformați cu privire la complexitatea propovăduirii Cuvântului într-o altă cultură și înființarea de biserici sănătoase care să se multiplice. Unii cred că formele, metodele și strategiile care dau rezultate în România trebuie exportate pur și simplu în noul context. Lucrurile nu stau așa. Ceea ce este potrivit în România și chiar binecuvântat de Dumnezeu nu este întotdeauna potrivit și într-o altă cultură. Dacă doriți dovezi în această privință, gândiți-vă numai la acei credincioși sinceri care au venit în România cu programele lor misionare. Au fost potrivite pentru România? Nu întotdeauna. La fel se va întâmpla și atunci când românii vor merge în misiune printre neamuri, dacă nu sunt atenți la problema contextualizării.

De aceea, apreciez mult inițiativa lui Edi Constantinescu de a face cunoscute problemele referitoare la contextualizare, creștinilor români. Edi este familiarizat cu literatura misiologică referitoare la contextualizare. Dar aceasta nu este doar o carte de teorii. El a simțit pe propria piele ce înseamnă să-l slujești pe Cristos într-o altă cultură. El s-a luptat cu problemele despre care vorbește în această carte. Eu apreciez mult studiile de caz pe care le-a introdus în material pentru a ne ajuta și pe noi să ne luptăm cu problemele contextualizării. Noi toți trebuie să medităm la felul în care trebuie să facem ca Isus să se întrupeze în context hindus, musulman, budist sau postmodern – și chiar în contextul ortodox de care suntem înconjurați.

Aceasta nu este o carte pe care s-o citiți repede. Vă invit să meditați la problemele tratate aici. Faptul că sunteți sau nu de acord cu tot ce se prezintă aici nu este relevant. Ceea ce este important este să va gândiți la felul în care trebuie să vă schimbați modul în care practicați și comunicați credința pe care

o aveți în Cristos în diferite contexte culturale. Rezultatul va fi că propria voastră credință și mărturie vor fi întărite.

Isus Cristos este cel mai bun model de misionar care există. El a părăsit cultura lui cerească pentru a se întrupa și a ne arăta cum este Dumnezeu. Și noi trebuie să urmăm aceeași cale. Nu este ușor. Dar o vom face de dragul numelui Lui, pentru ca toate neamurile să-L cunoască, iubească și slujească pe El.

Russell Mitchell
Director zonal
OC România

Introducere

Motto:

*M-am făcut tuturor totul, ca, oricum, să mîntuiesc pe unii din ei.
1 Cor. 9:22*

Nu este mult timp de cînd am făcut cunoștință cu contextualizarea, care se dorește un mod de viață, integrat în sistemul de valori individual și în concepția despre lume a celui ce dorește să interacționeze cu oameni din altă cultură decît a lui.

Contextualizarea este un domeniu mai larg decît va fi folosit în cartea de față. El afectează toate elementele culturii. Deci, la un prim nivel termenul se circumscrie teoriei comunicării și filologiei, deci tratează probleme de limbă, de integrare intertextuală într-un context literar, istoric, social și filozofic mai larg, cum ar fi o epocă, deceniu, secol, etc.

La un alt nivel vorbim despre contextualizarea misiologică, care are o filiație cu totul diferită, fiind o ramură a teologiei practice și misiologiei, care interacționează cu antropologia, sociologia, etnologia, culturologia, filologia și altele.

Dorința de contextualizare misiologică ține de structura interioară a fiecăruia - ușurința cu care este acceptată această modalitate biblică de adaptare la modul de viață specific spațiului geografic, fondului etnic și interesul pe care-l nutrim pentru o integrare naturală a tuturor elementelor pozitive sau neutre ale culturii: vestimentație, obiceiuri gastronomice, rituri de trecere (nuntă, înmormântare, botez, maturitate etc.), muzică, tradiții etc, sunt elemente de care trebuie să se țină seamă în procesul contextualizării mesajului cristic al misionarului care a intrat într-o cultură nouă. Odată ce am ajuns să cunosc ce presupune contextualizarea, care este fundamentul ei biblic și implicațiile acesteia în evanghelizarea din toate timpurile, am

realizat importanța majoră pe care o are fiind mai degrabă o metodă cristică și apostolică de abordare a celor care au nevoie să audă Evanghelia și nu o inovație omenească. Cartea de față își propune să elucideze unele din întrebările pe care și le pun unii și prejudecățile altora cu privire la domeniul contextualizării, care nu este încă îndeajuns explorat la noi.

În calitate de slujitori ai Dumnezeului cel viu se cuvine să ne asigurăm că ceea ce facem și spunem are o bază biblică, că ne constituim în discipoli și nu epigoni ai Domnului Isus și ai apostolilor, care practicau aceste principii. Termenul contextualizare nu exista odinioară, de acord, dar conceptul era aplicat mai bine decât dacă ar fi fost documentat atât cât este astăzi. Contextualizarea are o bază biblică foarte solidă, în ciuda, poate, a variilor opinii care se vehiculează prin comunități restrânse de creștini. Unele vor fi studiate în continuare, apoi confruntate cu o serie de texte de bază din Scriptură, pentru clarificare și pentru a avea o înțelegere superioară celei anterioare asupra subiectului.

Dacă avem în vedere situația din țara noastră realizăm că rezultatele lucrării de la noi sunt încă slabe, firave și se pune întrebarea ”de ce?” De altfel, statisticile realizate de OCI¹ reflectă lucrul acesta în mod elocvent. Iată ce ni se spune într-un raport al acestei organizații: „Peste 22 de milioane de oameni, 98% din populația României nu frecventează o biserică evanghelică.”² Asta înseamnă că numai 2% sunt creștini evanghelicici sau maximum 3%, în cel mai bun caz,³ dacă ne luăm o marjă de eroare de 1%.

¹ OCI este o organizație americană care se ocupă în mod profesionist cu statisticile creștine.

² *Inima lui Dumnezeu bate pentru România, Raport privind situația bisericilor evanghelice din România – 2001, pag. 3.*

³ Evident că, asta nu înseamnă că nu există creștini născuți din nou în celelalte culte, cum ar fi ortodocșii sau catolicii, dar am folosit aceste cifre pentru că sunt mai clare. În același timp, nu sunt de părere că simplul fapt că cineva frecventează o biserică evanghelică, reprezintă garanția faptului că

Unul din răspunsuri ar putea fi, datorită contextualizării încă neaplicate la noi! În ce fel și de ce nu s-au aplicat principiile acesteia? Tocmai acest lucru dorim să-l demonstrăm în lucrarea care urmează, în scopul de a trezi măcar câteva conștiințe, de bună credință ale celor plini de râvnă, de altfel, pentru Împărăția lui Dumnezeu.

Dar, se poate argumenta că doar misionarii care ajung într-o cultură străină de a lor trebuie să aplice principiile contextualizării. Cum se poate discuta despre ea în cazul nostru, având în vedere că facem referire la misionarii români în țara lor?

Este adevărat, numai că evanghelicii au apărut prin misiune externă făcută de germani, în cazul baptiștilor și creștinilor după evanghelie și americani, în cazul pentecostalilor. Aceștia n-au făcut eforturi pentru a adapta mesajul la cultura noastră, așa se face că încă mai persistă elemente străine de cultura română în actele de cult (cântăm vechile imnuri englezești sau americane, de pe vremea lui Spurgeon sau D. L. Moody, ca să dau numai un exemplu). Acestea au farmecul lor, nimic de zis, dar nu sunt românești, nu reprezintă exteriorizarea sentimentelor dragostei noastre românești, față de Domnul, ci ale altora, adoptate și de noi, prin impunere. Evangheliștii români trimiși în număr din ce în ce mai mare în zonele cele mai nevoiașe ale țării, din punct de vedere spiritual, Oltenia, Dobrogea și altele, trebuie să rămână români în ceea ce spun, în ceea ce fac și în felul în care-i abordează pe oamenii din zonă. Dumnezeu știe să respecte multiculturalitatea noastră post-babelică.

Mă aflu în India la o întrunire de închinare cu indieni din mai multe părți ale Indiei și fiecare trebuia să cânte ceva din locul său natal. Ne încânta felul deosebit în care aceștia, nefăcând parte dintr-o cultură creștină, ca să zic așa, aveau o

este și născut din nou. Cu aceste amendamente și conștientizând că orice statistică are erorile ei, am luat în considerare cele scrise în raport.

expresie deosebită în funcție de cultura lor locală. Apoi, ne-a venit rândul și nouă. Eu și soția mea ne-am gândit intens să alegem ceva care să fie tipic românesc. După prima strofă, însă, cineva a continuat a doua strofă în engleză, zicând: „Nu, nu mați înțeles, v-am rugat să cântați ceva tipic românesc.” Ne-am dat seama că, pe moment, cel puțin, nu știam nimic românesc și atunci, am realizat cât de tributari suntem misionarilor germani și americani, care au adus Evanghelia pe plaiurile noastre, în ultimul secol, ceea ce a fost o jertfă a lor apreciată de Domnul și de noi, dar împreună cu ea, au adus tot bagajul culturii proprii, prezentat împreună cu aceasta. Am dat acest exemplu pentru că muzica este probabil cea mai importantă expresie a sufletului unui popor, împreună cu limba lui. Dumnezeu ne-a făcut diferiți, din momentul împrăștierii de la Babel, limbile și culturile au început să evolueze în mod diferit pe fața pământului. Cel mai minunat lucru este că, în toată această varietate, ne putem uni în închinarea către același Dumnezeu și Domn.

Nu este muzica creștină singurul domeniu în care misionarii și-au impus cultura. Să luăm de exemplu tot ce ține de viața de biserică: comportamentul sobru, rigid, cele trei puncte ale predicii, orga, băncile și multe altele. Aceste „infiltrări”, ca să le numesc așa, ale culturii misionarilor, se văd și mai bine în culturi radical diferite de cele occidentale, cum găsim în India. Aici totul este diferit, din punct de vedere cultural și ar trebui să rămână așa. Cultura orientală, mult mai veche decât cea occidentală, are formele ei radical diferite de expresie și manifestare. Chiar dacă, în România, bisericile cu turla zvelte și acoperișuri fie de șindrilă, fie din alte materiale, cu crucea tronând biruitoare în cel mai înalt punct al acoperișului, linia verticală spritualizată a arhitecturii bisericilor din Maramureș, au fost înlocuite cu bisericile sobre, practice, lipsite de cruce de tip sinagogal ale celor mai multe biserici evanghelice, poți spune totuși, că deosebirile nu sunt atât de

mari, dar în India, este o adevărată prăpastie între cele două stiluri de case de rugăciune și de moduri de închinare.

Afirmația pe care doresc s-o fac cu toată răspunderea este că ne aflăm într-o populație cu o majoritate covârșitoare ortodoxă, deci nu cred că poate exista trezire spirituală în țara noastră, în afara Bisericii ortodoxe. Fără o abordare plină de dragoste, acceptare, dorință de înțelegere și identificare cu cultura ortodoxă, nu se poate aștepta o trezire spirituală a națiunii noastre.

Foarte clar este un lucru: cartea de față nu-și propune crearea unui climat de contraziceri și noi teme de controverse. Cred că Biserica română, indiferent de diversitatea celor ce o compun aici, nu are nevoie de încă o polemică, care să se adauge la noianul existent, după multele cicatrici și garduri confesionale, care există și ar trebui dărâmate. Dimpotrivă, acest studiu are ca scop să ofere o perspectivă, pe care nici nu o pot numi nouă, pentru că nu este, dar poate, este o abordare care a fost, pentru un motiv sau altul, neglijată, până când a fost uitată cu desăvârșire. Este, mai degrabă, o întoarcere la Scriptură, în ce privește acest fenomen practic și cu urmări din cele mai surprinzătoare, așa cum este tot ce ne propune Domnul în Cuvântul Lui. Deci, nu intenționez nici măcar să vă antrenez într-un subiect, poate mai puțin abordat la noi, care să stârnească discuții teoretice, de genul celor din mânăstirile medievale, fără nici o legătură cu realitatea din teren. Dimpotrivă, eu cred că această abordare „nouă”, de-o vârstă cu Noul Testament, ne poate scoate din impasul pe care-l observăm în lucrarea de evanghelizare la nivelul țării și poate conduce, fără îndoială, la o mult așteptată trezire pe teritoriul nostru spiritual.

CUPRINS

Prefață.....	5
Introducere.....	7
Cuprins.....	12

PARTEA I – CONTEXTUALIZAREA – BAZA BIBLICĂ

1. Sursele biblice ale contextualizării.....	14
1) Introducere	
2) Definiții	
3) Pasaje din VT	
4) Pasaje din NT	

PARTEA II – CONSIDERAȚII CULTURALE

1. Creștinismul și cultura	88
1) Elementele constitutive ale culturii	
2) Etnocentrismul	
3) Relativismul cultural	
4) Concepția despre lume	
5) Rolul cunoașterii culturii în contextualizare	
6) Distrug misionarii culturile?	
7) Evanghelia și cultura	
8) Creștinismul – o realitate supraculturală	
2. Creștinismul – o religie occidentală?	141
3. Contextualizarea în traducerea Scripturii -	
– dificultăți în adaptarea traducerii Scripturii în diferite limbi ale lumii, studii de caz.....	153

4. Contextualizare și sincretism – definiții, diferențieri, pericole, ilustrații	176
---	-----

PARTEA III – CONSIDERAȚII STRATEGICE

1. Comunicarea trans-culturală a mesajului	191
1) Modelul întrupării	
2) Conceptul de „creștin internațional”	
3) Comunicarea trans-culturală a Evangheliei: provocări și modele	
4) Principiile de bază ale comunicării	
5) Comunicarea Evangheliei în culturile orale	
2. Plantarea de biserici contextualizată	220
1) Modelul plantării de biserici prin echivalenți dinamici	
2) Pericolele abuzului indigenizării	
3) Soluții concrete	

PARTEA IV - MODELE CULTURALE – STUDII DE CAZ

Introducere	235
--------------------------	------------

- 1. Contextul hindus**
- 2. Contextul budist**
- 3. Considerații despre contextualizarea în mediul islamic**

BIBLIOGRAFIE	293
---------------------------	------------